

EL DOCUMENT DEL MES DE L'ARXIU COMUNAL D'ANDORRA LA VELLA

Maig 2021. Núm. 46

Les campanes d'Andorra la Vella

En aquest 'Document' us resumim l'origen de les campanes i la figura del campaner i, també, fem un repàs de les campanes ubicades a les esglésies de la parròquia d'Andorra la Vella.

Durant segles les campanes amb els seus tocs han estat el mitjà per avisar d'actes religiosos o civils. Els tocs de les campanes s'associen principalment a la litúrgia religiosa. Així mateix, els seus tons són els anunciadors de festes i, també, han estat el canal per a informar de catàstrofes, intercedir vers les inclemències meteorològiques o fer la crida del sometent.

23 DE JUNY DE 1718

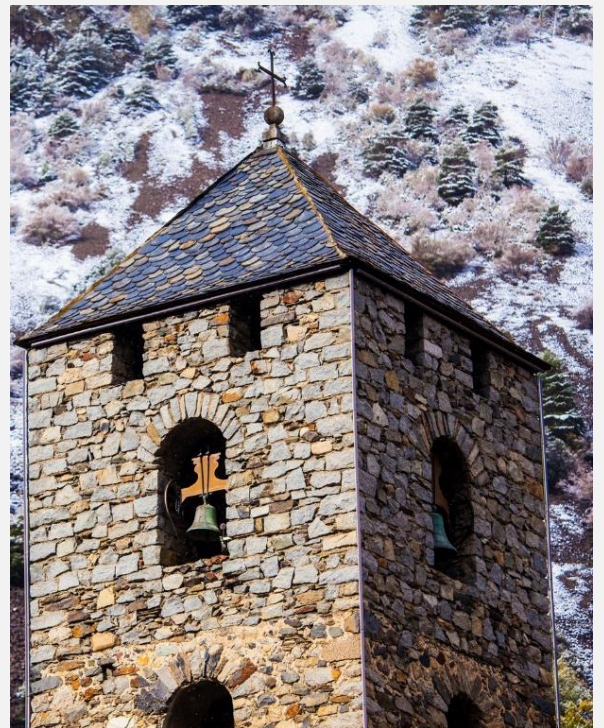
"dit dia la Parròquia done llicència al quart de Santa Coloma per a que pugui llogar campaner per a tocar la oració vespre i matí i en temps de temporal..."

Llibre d'actes del Comú d'Andorra

20 DE GENER DE 1808

Conveni entre el Consell de la Parròquia i el rector de Sant. Esteve per a que en els enterraments de cònsols, consellers i prohoms de la parròquia "se fassa lo distingit senyal ab las campanas..."

Llibre d'actes del Comú d'Andorra

Les campanes dels temples cristians són considerades objectes sagrats -estan fetes de bronze- i s'ubiquen a les torres o campanars de les esglésies. També hi ha els anomenats campanars d'espadanya, que es troben normalment a sobre del presbiteri. Les més antigues es feien in situ a peu de torre¹i amb el pas dels anys van fer-se directament a les forneries.

A la parròquia d'Andorra la Vella hi ha diversos campanars, cadascun amb la seva història.

El campanar romànic de Sant Esteve és de mitjans del segle XII. Entre els anys 1942 i 1944, s'hi va construir un tercer pis atès que un llamp el va fer malbé.

El de l'església de Santa Coloma és singular perquè és de planta circular. És del segle XII, quan es va afegir a l'edifici inicialment preromànic. De campanes n'hi ha dues, una datada l'any 1900 i l'altra l'any 1934.

La capella romànica de Sant Andreu, reconstruïda a mitjans dels anys 50 del segle XX, té un campanar d'espadanya d'un sol ull situat davant la paret de l'arc triomfal.

I el campanar derruït de Sant Vicenç d'Enclar també era de planta circular i estava situat a la part de migjorn de la nau, vora l'absis.

¹ Per a més informació podeu visionar *Les campanes d'Andorra*, per Robert Lizarte, Càpsula 40. Institut d'Estudis Andorrans; <https://www.youtube.com/watch?v=Wg5DnvyNwH0>

Les campanes tenen inscripcions i oracions protectores, dedicacions o signes, el dia del bateig o el nom del padrí (qui la sufragava). Al campanar de Sant Esteve hi ha 5 campanes antigues² i 5 de més recents. L'any 2002 s'hi van fer unes actuacions per informatitzar-les i aconseguir que voltessin.

La més antiga data de l'any 1517, està orientada a la plaça del bisbe Benlloch i pesa uns 200 quilograms. Té algunes inscripcions, entre les quals el de l'advocació del patró: "Gràcies a Crist i al protomàrtir Sant Esteve siguem lliures de mal". La segona més antiga està datada l'any 1558 i està orientada a la rambla Molines i Casa Comuna.

La campana lligada al toc de les hores és la més

gran, 835 quilos, que es va fondre i col·locar l'any 1801.

Hi apareix la inscripció del rector, Anton Solé i de Margarida Moles com a padrina (qui la sufragaria).

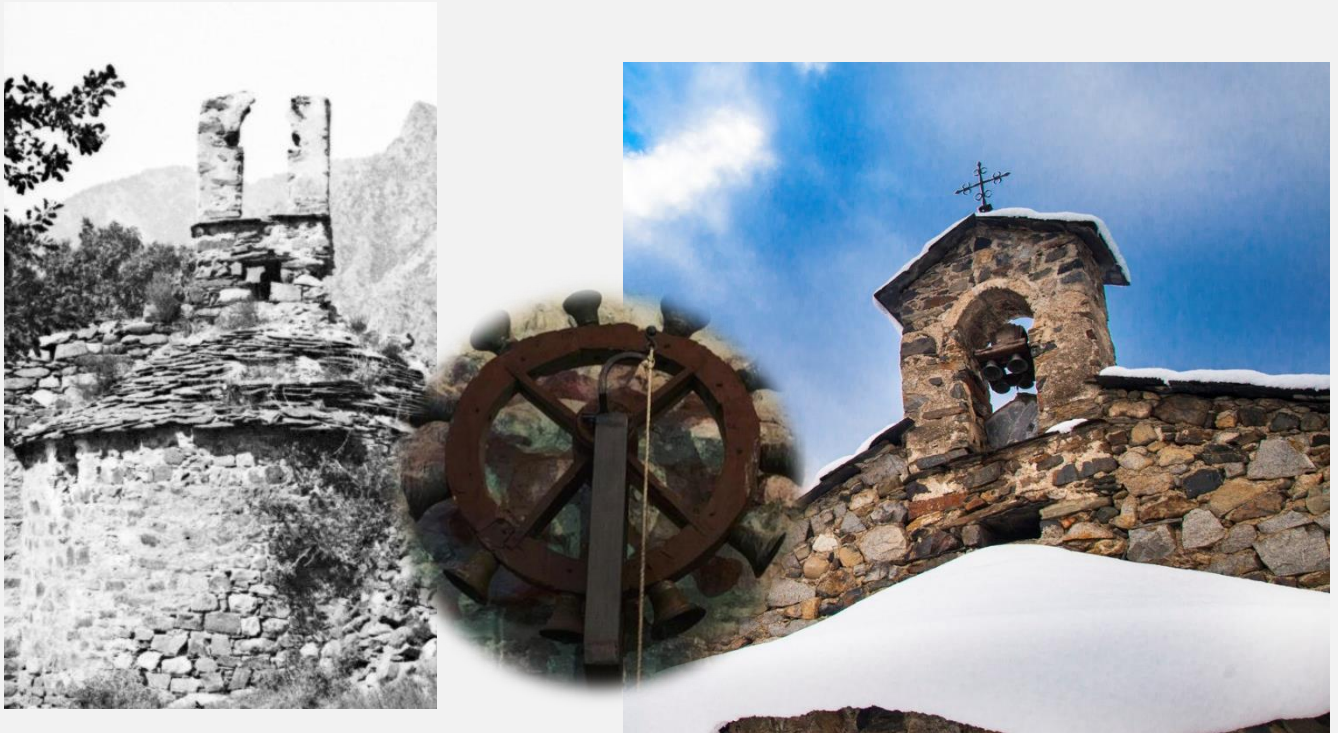
La quarta està orientada a la plaça del Poble i té al·lusions a Santa Bàrbara, Santa protectora contra les tempestes i inclemències meteorològiques. La darrera i més petita té un pes de 56 quilos i està datada l'any 1856 i el mestre fonedor va ser Anton Jaquetti.

Fotos: Tony Lara/Comú d'Andorra la Vella

² Pujol, J.: *El campanar de Sant Esteve. Andorra la Vella.* 2002

El campanar de Sant Andreu és d'espadanya. En imatges anteriors a la restauració, està malmès i no s'hi veuen les campanes, però després de la intervenció es van col·locar les que es coneixen com les campanes de *carrillon* o ronlle³, que són les que s'empraven dins l'església i que podrien procedir d'alguna església de la parròquia.

A l'esquerra el campanar malmès a principis del segle XX (Foto: ©Centre Excursionista de Catalunya), al centre el *carrillon* de l'església d'Encamp i a la dreta el campanar actual.

Agraïment per la informació i documentació del campaner i etnòleg Robert Lizarte, que està elaborant una publicació i catalogació de les campanes d'Andorra.

Podeu enviar les vostres propostes, suggeriments o consultes a:

arxiu@comuandorra.ad

Dipòsit legal: AND. 583-2017

³ Informació facilitada per l'etnòleg i campaner Robert Lizarte